

PANNON PALATINUS

Elfelejtett hírek

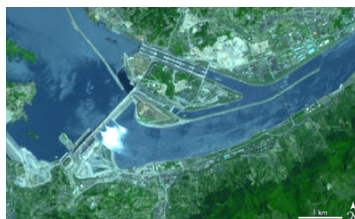
Felgyorsult világunkban a hírközlő szervezetek, a médiumok naponta újítják meg híreiket, mert kíméletlen verseny zajlik a szenzációk és katasztrófák első közléséről. A „hír” csak rövid ideig marad a címlapokon, és idővel már senki nem emlékszik az eseményekre. A hírközlő szervezetek nem foglalkoznak természettudományi összefüggések elemzésével, ezért a korábbi „szenzációk” jövőre ható folyamatait sem követik nyomon. A PANNON PALATINUS az Elfelejtett hírekben a természet változásainak összefüggéseit kívánja nyomon követni a hírek felelevenítésével.

1.

Elkészült a világ legnagyobb vízi erőműve

A hétfőgén adták át Kínában a Jangcén létesült Három szoros duzzasztóművet, amely a világ legnagyobb ilyen jellegű építménye. A beruházást társadalmi és szakmai körökben (környezetvédelem, régészet) igen sok nemzetközi, és meglepő módon belföldi kritika is érte.

A munkálatokat 1997-ben kezdték el, de a mostani átadás ellenére a teljes beruházás várhatóan csak 2009-re készül el. A duzzasztómű több mint 2300 méter hosszú és 185 méter magas. Teljesítménye 18200 megawatt lesz (az ország áramtermelésének kilencedét adja), ezzel felülmúlja az eddig legnagyobb, a brazil-paraguayi határon, a Parana folyón lévő Itaipu erőmű 12600 megawattos teljesítményét. A Yichangnál kezdődő, Csunking városig felérő 660 kilométer hosszú duzzasztott tóban teli állapotban a vízoszlop 175 méter magas lesz; ez mintegy 22 milliárd köbméter vizet jelent.

A kormány a veszélyes áradások kordában tartását is reméli a beruházástól. Sokan viszont azt hangsúlyozzák, hogy a magas költségek ellenére még nem bizonyított,

hogyan az erőmű valóban megoldja az árvízkérdést. Környezetvédők szerint viszont a duzzasztómű fölött leülepedik a szennyeződés, ráadásul súlyos környezetszennyezés folyik abban a több száz faluban és városban, amelyet az erőmű építése miatt kitelepített lakosság számára építettek. Szakértők komoly vitát folytatnak arról, hogy a megváltozott vízháztartási viszonyok, mennyiben módosítják majd a terület ökológiai viszonyait.

2006. május 22.

2.

Szenzációs képek az indonéziai vulkánról

Izzó láva hömpölyög a Merapi vulkán nyugati lejtőjén, a helyi spirituális vezető szerint azonban felesleges elhagyni a falusiaknak otthonaikat.

A füstölgő Jáva-szigeti Merapi vulkánról május 11-én készített felvételeket az IKONOS műhold. Jól látszik a képen, hogy az alsó részében gazdag vegetációjú vulkán csúcsa teljesen kopár. A felvétel idején a vulkán forró gázfelhői négy kilométer magasra felértek. A vulkán működése múlt szombattól vált egyre intenzívebbé, nyugati lejtőin az elmúlt napokban számtalan nagyon látványos kitörés, lávafolyás keletkezett.

2006. május 18.

3.

A NASA új időjárás-figyelő műholdat lőtt fel

A tervezetthez képest egy éves késéssel az amerikai űrhivatal egy új sorozathoz tartozó időjárás-figyelő műholdat lőtt fel. A berendezés pontosabb időjárási előrejelzéseket, valamint globális klímaváltozással kapcsolatos adatokat közvetít majd.

A kérés oka a fellövő rakéta meghibásodása volt, így végül egy Boeing Delta 4 rakétával sikerült feljuttatni a világűrbe az új műholdat, amely az első tagja a közeljövőben elkészülő GOES (Geostationary Operational Environmental Satellites) nevű hármas sorozatnak. A fedélzeten lévő műszerek nagy felbontású képek készítésére, valamint a légkör hőmérsékletének és nedvességtartalmának mérésére alkalmasak. A várakozások szerint így többek között jobban nyomon követhetők és előrejelezhetők a hurrikánok és a tornádók útvonalai. Az amerikai meteorológiai szolgálat (NOAA) által működtetett műhold viszont várhatóan még két évig tétlenül kering az űrben, amíg a jelenleg – az Orbiton - üzemben lévő műhold meg nem hibásodik.

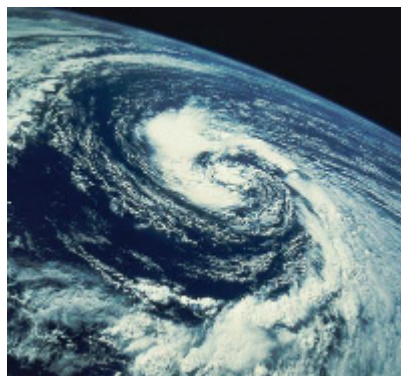
2006. május 25.

4.

Idén is aktív hurrikánszezon várható

Amerikai meteorológiai előrejelzések szerint átlagon felüli, aktív hurrikán szezon várható idén is, de a tavalyi méretű pusztítás remélhetőleg nem ismétlődik meg. A szakértők véleménye megoszlik azon a téren, hogy az 1995. óta tartó, jellemzően viharos nyarak egy természetes ciklikus folyamat részének, vagy a globális klímaváltozás hatásának tekintendők.

A Fort Collins-i Colorado State University (CSU) meteorológusai szerint a 2006. évi hurrikán szezon igen „mozgalmasnak” ígérkezik. Az előrejelzések szerint a most kezdődő és november végéig tartó szezonban öt nagyméretű trópusi vihar is várható, de reményeik szerint nem kell olyan katasztrófára számítani, mint a tavalyi évben.

Az amerikai National Oceanic and Atmospheric Administration (NOAA) szintén átlagon felüli hurrikánszezont prognosztizál. A szervezet hónap elején kiadott közleménye szerint az idei 13-16 trópusi viharból négy-hat esetben várhatóan nagy erejű hurrikán

képződik. Egy átlagos hurrikán szezonra „csak” mintegy tíz trópusi viharból hat hurrikán, és csupán két nagy erejű hurrikán jellemző. A 2005. évi – eddig legpusztítóbb – hurrikánszezon alatt összesen 28 trópusi vihart figyeltek meg, ebből 15 esetben indult meg a hurrikánképződés, hét esetben pedig nagy erejű hurrikán alakult ki. Ha beválnak az idei szezonra vonatkozó előrejelzések, folytatódik az 1995. óta tartó trend, vagyis tovább nő a viharos nyarak száma. Egyes szakértők úgy gondolják, hogy az utóbbi években tapasztalt jelenség egy természetes ciklikus folyamat része, amelyben mintegy negyvenévente aktív és kevésbé aktív időszakok váltják egymást. A jelenség az óceán felszíni vizének hőmérsékletében lezajló ingadozást követi. A szakma viszont nem egyértelműen ítéli meg a jelenséget, ugyanis erősödik a jelenség körül zajló vita, miszerint az egyre aktívabb hurrikánképződés inkább a globális klímaváltozás eredménye.

2006. június

5.

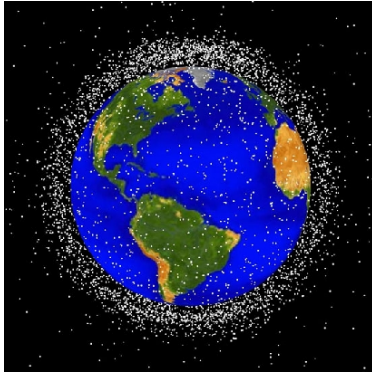
A növekvő mennyiségű űrszemét komoly veszélyt jelent

Az akár több km/s sebességgel keringő űrszemét - rakétadarabok, feszítőabroncs, csavar, csavarhúzó, hűfőfolyadék-cseppek, szigetelőfólia darabok – fokozódó mennyisége egyre nagyobb fejtörést jelent az űrkutatás számára

Ezt igazolja az az eset is, amikor tavaly október 21-én a NASA Föld képeket sugárzó Terra nevű műholdját jelentős „kitérésre” kellett készíteni, ugyanis ötven méterre megközelítette volna a Scout-G-1 rakéta egy világűrben keringő darabját. Az összeütközés valószínűsége egy a százhoz volt, az eltérítés hatására viszont mintegy 4 kilométerre került egymástól a két objektum.

Tíz évvel ezelőtt, 1996. július 21-én került sor az első jelentősebb ütközéses űrbalesetre a francia Cerise műhold és egy Ariane rakétadarab között. Az űrszemét mintegy 14 km/s sebességgel csapódott a műholdba, melynek következtében letörött annak stabilizálásra szolgáló hatméteres karja. Bár végül földi irányítással sikerült stabilizálni a műholdat, hasonló esetek a jövőben nagyobb gyakorisággal fordulhatnak elő, és nem feltétlenül ilyen szerencsés kimenetellel – figyelmeztetnek szakemberek.

Hasonló ütközések elszenvedője volt a Hubble-teleszkóp napelem-panelje is, amelyet a Földre visszahozva megvizsgáltak, és több ezer becsapódás nyomát észlelték rajta. A vékony lapon 174 helyen tátongott lyuk, a legnagyobb becsapódás átmérője nyolc milliméter volt.

2006. június